Сборник съдебна практика

РЕШЕНИЕ НА СЪДА (четвърти състав)

16 януари 2014 година*

„Преюдициално запитване — Компетентност по граждански и търговски дела — Регламент (ЕО) № 44/2001 — Отговорност за дефектна стока — Стока, която е произведена в една държава членка и е продадена в друга държава членка — Тълкуване на понятието „място, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“ — Място на настъпване на събитието, причинило вредата“

По дело C-45/13

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 267 ДФЕС от Oberster Gerichtshof (Австрия) с акт от 28 ноември 2012 г., постъпил в Съда на 28 януари 2013 г., в рамките на производство по дело

Andreas Kainz

срещу

Pantherwerke AG,

СЪДЪТ (четвърти състав),

състоящ се от: L. Bay Larsen, председател на състав, M. Safjan (докладчик) и J. Malenovský, съдии,

генерален адвокат: N. Jääskinen,

секретар: A. Calot Escobar,

предвид изложеното в писмената фаза на производството,

като има предвид становищата, представени:

— за г-н Kainz, от K. Kozák, Rechtsanwalt,

— за австрийското правителство, от A. Posch, в качеството на представител,

— за чешкото правителство, от M. Smolek и J. Vláčil, в качеството на представители,

— за правителството на Обединеното кралство, от S. Brighouse, в качеството на представител, подпомагана от S. Lee, barrister,

— за Европейската комисия, от W. Bogensberger и A.-M. Rouchaud-Joët, в качеството на представители,

* Език на производството: немски.

предвид решението, взето след изслушване на генералния адвокат, делото да бъде разгледано без представяне на заключение,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на член 5, точка 3 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела (ОВ L 12, 2001 г., стр. 1; Специално издание на български език, 2007 г., глава 19, том 3, стр. 74).

2 Запитването е отправено в рамките на спор между г-н Kainz, живущ в Залцбург (Австрия), и Pantherwerke AG, със седалище в Германия, във връзка с иск за обезщетение за вреди на основание отговорност за дефектни стоки, който г-н Kainz е предявил след претърпяното от него произшествие в Германия с велосипед, произведен в тази държава членка от Pantherwerke AG, но закупен от продавач на дребно в Австрия.

Правна уредба

Регламент (ЕО) № 44/2001

3 Съображения 2, 11, 12 и 15 от Регламент № 44/2001 гласят:

„(2) Някои различия между националните норми, които са приложими по отношение на компетентността и признаването на съдебни решения, затрудняват гладкото функциониране на вътрешния пазар. Затова от съществено значение са разпоредбите за уеднаквяване на правилата за конфликт на юрисдикции по граждански и търговски дела и за опростяване на формалностите с оглед бързо и опростено признаване и изпълнение на съдебни решения от държавите членки, които са обвързани по настоящия регламент.

[…]

(11) Правилата за компетентността трябва да са във висока степен предвидими и основани на принципа, че компетентността по правило се основава на местоживеенето на ответника и винаги трябва да е налице на това основание, освен в няколко ясно определени ситуации, когато [предметът] на спора или автономията на страните изисква или предполага различен свързващ фактор. [Седалището на юридическите лица] трябва да се определи автономно, така че общите правила да се направят по-прозрачни и да се избегнат конфликти на юрисдикции.

(12) Наред с местоживеенето на ответника трябва да съществуват алтернативни основания за компетентност, които са основани на тясна връзка между съда и [правния спор] или с оглед да се улесни доброто упражняване на правосъдие.

[…]

(15) В интерес на хармоничното упражняване на правосъдие е необходимо да се минимизира възможността от едновременни производства и да се гарантира, че в две държави членки няма да се произнасят противоречащи си съдебни решения. […]“.

4 Членове 2—31 от този регламент, които се намират в глава II от него, уреждат правилата за компетентност.

5 Съгласно член 2, параграф 1, който се намира в раздел 1 от тази глава, озаглавена „Общи разпоредби“:

„При условията на настоящия регламент, искове срещу лицата, които имат местоживеене в държава членка, независимо от тяхното гражданство, се предявяват пред съдилищата на тази държава членка“.

6 Член 3, параграф 1 от посочения регламент, който е част от същия раздел, предвижда:

„Срещу лица, които имат местоживеене в държава членка, могат да бъдат предявявани искове в съдилищата на друга държава членка само при съблюдаване на правилата, установени в раздели 2—7 от настоящата глава“.

7 Член 5, точка 3 от същия регламент се намира в раздел 2 от глава II от него, озаглавена „Специална компетентност“. Той предвижда:

„Срещу лице, което има местоживеене в държава членка, може да бъде предявен иск в друга държава членка:

[…]

3. по дела относно […] *delict* или *quasi delict* — в съдилищата на мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“.

Регламент (ЕО) № 864/2007

8 Съгласно съображение 7 от Регламент (ЕО) № 864/2007 на Европейския парламент и на Съвета от 11 юли 2007 година относно приложимото право към извъндоговорни задължения („Рим II“) (ОВ L 199, стр. 40):

„Предметът и разпоредбите на настоящия регламент следва да са в съответствие с Регламент [№ 44/2001] и актовете, уреждащи приложимото право към договорни задължения“.

9 Съгласно озаглавения „Отговорност за вреди от стоки“ член 5 от този регламент:

„1. Без да се засяга член 4, параграф 2, правото, приложимо към извъндоговорни задължения, произтичащи от причинени от стока вреди, е както следва:

а) правото на държавата, в която се намира обичайното местопребиваване на увреденото лице, към момента на настъпване на вредата, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава; или, ако не е изпълнено горното,

б) правото на държавата, в която стоката е закупена, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава; или, ако не е изпълнено горното,

в) правото на държавата, в която е настъпила вредата, ако стоката е била въведена на пазара в тази държава.

Приложимото право обаче е правото на държавата, в която е обичайното местопребиваване на лицето, на което се търси отговорност, ако последното не би могло разумно да предвиди въвеждането на стоката, или на стока от същия вид, на пазара на държавата, чието право е приложимо съгласно буква а), б) или в).

2. Когато от обстоятелствата като цяло следва, че непозволеното увреждане е явно по-тясно свързано с държава, различна от посочената в параграф 1, се прилага правото на тази друга държава. Явно по-тясната връзка с друга държава може да се основава, в частност, на предходно отношение между страните, като например договор, който е в тясна връзка със съответното непозволено увреждане“.

Директива 85/374/ЕИО

10 Съгласно член 11 от Директива 85/374/ЕИО на Съвета от 25 юли 1985 година за сближаване на законовите, подзаконовите и административните разпоредби на държавите членки относно отговорността за вреди, причинени от дефект на стока (ОВ L 210, стр. 29; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 1, стр. 183), изменена с Директива 1999/34/ЕО на Европейския парламент и на Съвета от 10 май 1999 г. (ОВ L 141, стр. 20; Специално издание на български език, 2007 г., глава 15, том 5, стр. 34):

„Държавите членки предвиждат в законодателствата си, че правата, предоставени на увреденото лице вследствие прилагането на настоящата директива, се погасяват с изтичането на десетгодишен срок, считано от датата, на която производителят е пуснал в обращение стоката, причинила вредата, освен ако увреденото лице междувременно е предявило иск срещу него“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

11 Pantherwerke AG е предприятие със седалище в Германия, което произвежда и продава велосипеди. На 3 ноември 2007 г. г-н Kainz, живущ в Залцбург, купува от дружество Funbike GmbH, със седалище в Австрия, произведен от Pantherwerke AG велосипед. На 3 юли 2009 г. г-н Kainz пада, докато се движи в Германия с този велосипед, при което се наранява.

12 Пред Landesgericht Salzburg г-н Kainz иска на основание на отговорността за дефектни стоки Pantherwerke AG да му изплати сума от 21 200 EUR ведно с лихвите и съпътстващите разходи, както и да се установи отговорността на това дружество за бъдещите вреди, произтичащи от произшествието. Според г-н Kainz падането му се дължи на откъсването на краищата на вилката от вилката на велосипеда. Като производител на стоката Pantherwerke AG носело отговорност за този производствен дефект.

13 За да обоснове компетентността на сезирания съд, г-н Kainz се позовава на член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001. Мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, било в Австрия, тъй като велосипедът бил пуснат на пазара там, в смисъл че там бил предоставен на разположение на крайния потребител в рамките на търговското разпространение.

14 Pantherwerke AG отрича международната компетентност на австрийските съдилища. Според него мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, е в Германия. От една страна, процесът на производство на стоката протекъл в Германия, а от друга, с изпращането ѝ от седалището на това дружество тя била пусната на пазара в тази държава членка.

15 И първоинстанционният, и въззивният съд, разгледали предявения от г-н Kainz иск по същество, приемат, че нямат международна компетентност.

16 Сезирана с ревизионна жалба, запитващата юрисдикция счита, че е необходимо да се изясни понятието „място на настъпване на събитието, причинило вредата“ в случаите, когато се търси отговорност за дефектни стоки.

17 При това положение Oberster Gerichtshof решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Следва ли изразът „мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, съдържащ се в член 5, точка 3 от [Регламент № 44/2001], във връзка с отговорността за дефектни стоки да се тълкува в смисъл,

а) че мястото на настъпване на събитието, причинило вредата („Handlungsort“), е мястото на седалището на производителя на стоката;

б) че мястото на настъпване на събитието, причинило вредата („Handlungsort“), е мястото на пускането на стоката на пазара;

в) че мястото на настъпване на събитието, причинило вредата („Handlungsort“), е мястото на придобиване на стоката от ползувателя?

2) При утвърдителен отговор на [въпрос 1, буква б)]:

а) Счита ли се стоката за пусната на пазара, когато тя вече е напуснала производствения цикъл при производителя и е навлязла в процес на предлагане на пазара, в който се предлага на обществеността, за да бъде използвана или потребена?

б) Счита ли се стоката за пусната на пазара, когато тя е структурирано разпространявана до крайни потребители?“.

По преюдициалните въпроси

18 С преюдициалните си въпроси, които следва да бъдат разгледани заедно, запитващата юрисдикция по същество иска да се установи как трябва да се тълкува член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001, за да се установи мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, в случаите, когато е ангажирана отговорността на производителя за дефектна стока.

19 За да се отговори на този въпрос, най-напред следва да се припомни, че съгласно постоянната съдебна практика разпоредбите на Регламент № 44/2001 трябва да бъдат тълкувани самостоятелно, въз основа на систематиката и целите на този регламент (вж. по-специално Решение на Съда от 16 юли 2009 г. по дело Zuid-Chemie, C-189/08, Сборник. стр. I-6917, точка 17 и Решение на Съда от 3 октомври 2013 г. по дело Pinckney, C-170/12, точка 23).

20 На следващо място е нужно да се уточни, че от съображение 7 от Регламент № 864/2007 действително е видно, че законодателят на Съюза е искал да осигури съответствие между, от една страна, Регламент № 44/2001 и от друга, предмета и разпоредбите на Регламент № 864/2007, но това не означава, че следователно разпоредбите на Регламент № 44/2001 би трябвало да се тълкуват в светлината на разпоредбите на Регламент № 864/2007. Желаната съгласуваност в никакъв случай не би могла да доведе до тълкуване на разпоредбите на Регламент № 44/2001, което не отговаря на систематиката и целите на този регламент.

21 В това отношение следва да се напомни, че системата на предоставяне на общите правомощия, предвидени от разпоредбите на глава II от Регламент № 44/2001, се основава на общото правило, установено в член 2, параграф 1 от него, че искове срещу лицата, които имат

местоживеене на територията на държава членка, се предявяват пред съдилищата на тази държава независимо от гражданството на страните. Единствено като изключение от това общо правило за компетентност на съдилищата по местоживеенето на ответника разпоредбите на глава II, раздел 2 от Регламент № 44/2001 предвиждат някои правила за специална компетентност, между които и предвидената по член 5, точка 3 от този регламент (Решение от 18 юли 2013 г. по дело ÖFAB, C-147/12, точка 30 и цитираната съдебна практика).

22 Тези правила за специална компетентност подлежат на стриктно тълкуване и не допускат тълкуване, излизащо извън хипотезите, изрично предвидени в посочения регламент (Решение по дело ÖFAB, посочено по-горе, точка 31 и цитираната съдебна практика).

23 Съгласно постоянната съдебна практика обаче, когато мястото на настъпване на събитието, което може да ангажира деликтна или квазиделиктна отговорност, не съвпада с мястото, където това събитие е довело до вреда, изразът „мястото, където е настъпило или може да настъпи вредоносното събитие“, съдържащ се в член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001, трябва да се разбира в смисъл, че се отнася едновременно до мястото на настъпване на вредата и до мястото на настъпване на събитието, което е причинило тази вреда, така че ищецът може по свой избор да предяви иск срещу ответника пред съда в едното или другото място (вж. по-специално посочените по-горе Решение по дело Zuid-Chemie, точка 23 и Решение по дело Pinckney, точка 26).

24 Ето защо, тъй като идентифицирането на някоя от тези връзки трябва да даде възможност да се установи компетентността на юрисдикцията, която обективно най-добре може да прецени дали са налице конститутивните елементи на отговорността на ответника, може да бъде надлежно сезирана само юрисдикцията, в чийто район се намира релевантната връзка (вж. Решение по дело Pinckney, посочено по-горе, точка 28 и цитираната съдебна практика).

25 В рамките на спора, висящ в главното производство пред запитващата юрисдикция, е безспорно, че въпросът, който същата си задава, се отнася единствено до определянето на мястото на настъпване на събитието, причинило вредата.

26 В тази връзка Съдът вече е уточнил, че в случай на отговорност за дефектен продукт това място е мястото на настъпване на самия факт, от който за продукта са произтекли вреди (вж. в този смисъл Решение по дело Zuid-Chemie, посочено по-горе, точка 27). Това по принцип е мястото, където е произведена съответната стока.

27 Доколкото близостта с мястото на настъпване на самия факт, от който за продукта са произтекли вреди, улеснява — по-специално заради възможността там да бъдат събрани доказателствата, за да се установи разглежданият дефект — надлежната организация на процеса и следователно доброто правораздаване, предоставянето на компетентност на юрисдикцията, в чийто район се намира това място, съответства на смисъла и целта на специалната компетентност, предвидена в член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001, а именно наличието на особено тясна връзка между спора и юрисдикцията по мястото, където е настъпило вредоносното събитие (вж. в този смисъл посочените по-горе Решение по дело Zuid-Chemie, точка 24 и Решение по дело Pinckney, точка 27).

28 В допълнение, предоставянето на компетентност на юрисдикцията по мястото на производство на процесната стока отговаря на изискването за предвидимост на правилата за компетентност, понеже и ответникът производител, и ищецът, увредено лице, могат логично да предположат, че тази е юрисдикцията, която най-добре може да реши спора, отнасящ се и до това дали е налице дефект на процесната стока.

29 Ето защо се налага изводът, че в случай на ангажиране на отговорността на производителя за дефектна стока мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, е мястото, където е произведена процесната стока.

30 На последно място, що се отнася до довода на г-н Kainz, че при тълкуването на специалната компетентност по дела относно деликти или квазиделикти наред с интереса от добро правораздаване трябвало да се отчете и интересът на увреденото лице, доколкото той давал на посоченото лице възможност да предяви иска си пред съд на държавата членка, в която живее, този довод не може да бъде възприет.

31 Не само Съдът вече е постановил, че член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001 няма конкретно за цел да предостави засилена защита на по-слабата страна (вж. в този смисъл Решение от 25 октомври 2012 г. по дело Folien Fischer и Fofitec, C-133/11, точка 46), но и следва да се отбележи, че предлаганото от г-н Kainz тълкуване, съгласно което мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, е мястото, където процесната стока е прехвърлена на крайния потребител или на прекупвача, също не би гарантирало, че този потребител във всички случаи ще може да предяви иск пред съдилищата по неговото местоживеене, защото това място може да е другаде и дори в друга страна.

32 Във всеки случай евентуалната невъзможност да се установи — използвайки възприетите за тълкуването на член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001 обективни критерии — компетентността на съда на държавата членка, в която е местоживеенето на ищеца, е в съответствие с припомненото в точка 21 от настоящото решение общо правило за компетентността на съдилищата по местоживеенето на ответника.

33 С оглед на изложеното дотук на поставените въпроси следва да се отговори, че член 5, точка 3 от Регламент № 44/2001 трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на ангажиране на отговорността на производителя за дефектна стока мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, е мястото, където е произведена процесната стока.

По съдебните разноски

34 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред запитващата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (четвърти състав) реши:

Член 5, точка 3 от Регламент (ЕО) № 44/2001 на Съвета от 22 декември 2000 година относно компетентността, признаването и изпълнението на съдебни решения по граждански и търговски дела трябва да се тълкува в смисъл, че в случай на ангажиране на отговорността на производителя за дефектна стока мястото на настъпване на събитието, причинило вредата, е мястото, където е произведена процесната стока.

Подписи